

Avui dia ningú no té dret a ignorar la ciència

(Ve del volum 2, número 7)

En aquest final de segle tot evoluciona ràpidament. En particular, la comunicació es troba avui dia en una situació general revolucionària. És evident que això exigeix comprendre aquest fenomen, el valor dels seus mètodes i les seves conseqüències. Fins ara la comunicació, que significava difusió del saber, dels coneixements i dels arguments racionals, ens alliberava de l'obscurantisme, les supersticions i les explicacions d'origen llegendari de tota mena. Avui, la mateixa comunicació està esdevenint la primera gran superstició de la nostra època i molts s'inquieten per aquesta situació. El mateix José Saramago, Premi Nobel de literatura de 1998, ens crida l'atenció sobre el fet que la informació no ens pot fer pas més savis si no ens apropa a tots plegats. I, heus aquí que, amb la possibilitat d'accedir, de lluny i tots sols davant un ordinador, a qualsevol classe de documents, augmenta el perill de deshumanització... i finalment d'ignorància. Els investigadors haurien de tenir present la importància de l'entorn humà per a la qualitat de les seves recerques.

Sembla, doncs, com si la cultura deixés de ser el resultat de les nostres experiències i coneixements i esdevingués el resultat de la nostra aptitud de buscar informació a través d'estranyes laberints que condueixen a jaciments de dades.

La conclusió és que, finalment, malgrat disposar de tota la informació possible, correm el perill d'ignorar el món i de no saber en quin univers social, econòmic i polític vivim. I la ciència? La física, per exemple, cada cop més submergida per grans quantitats d'especulacions teòriques, de dades tecnològiques, reals o provinents de simulacions, es pot escapar de ser capturada pel gegantisme d'Internet? El caràcter mateix de la recerca ha canviat aquests últims anys d'una manera significativa. La seva llibertat es redueix progressivament a mesura que és controlada. La informació obtinguda per via d'Internet ens dóna una imatge de la recerca mundial particularment apreciada pels administratius de la recerca interessats a jutjar la seva realitat econòmica, però en la qual es trasllueixen difícilment els camins del progrés.

Canvi de segle, canvi de mil·leni



La ciència ha estat sempre difícil, molt difícil. Però, contràriament al que es pot pensar, el seu progrés ha ensopegat amb més obstacles externs a la pròpia ciència que no pas purament intel·lectuals. Cada societat històrica ha generat la seva pròpia contribució a la ciència, però en la gran majoria de les èpoques la contribució ha estat buida, amb molt pocs continguts fèrtils. Cada època genera nous estris per investigar i els nous coneixements fan aparèixer nous estris. El segle XX ha fet aportacions sobre l'elementalitat dels fenòmens físics gràcies a unes matemàtiques més o menys apropiades però, en tot cas, admirades. L'interès de la recerca es focalitza ara cap a l'estudi de la complexitat malgrat no disposar d'un equipament matemàtic comparable. Tenim en canvi la potència informàtica i d'Internet; però estem segurs de superar els seus aspectes perversos de manera que puguem comprendre cada vegada millor la complexitat del nostre univers? I podrem aconseguir que la ciència competeixi millor que avui dia amb els mercaders d'illusos i que sigui discutida però no ignorada?

Antoni Lloret